

GRUNDTVIG

PROJEKTI PROSTOVOLJNEGA DELA STAREJŠIH

PRIROČNIK Z NASVETI ZA DOBER PROJEKT

Izdal: CMEPIUS, Center Republike Slovenije za mobilnost in
evropske programe izobraževanja in usposabljanja
Zbrala in uredila: Katjuša Radinovič
Lektoriranje: Petra Tomše
Oblikovanje: Studio 22

Ljubljana, avgust 2011

GRUNDTVIG

PROJEKTI PROSTOVOLJNEGA DELA STAREJŠIH

PRIROČNIK Z NASVETI ZA DOBER PROJEKT

Kazalo

Uvod	3
Glavne značilnosti akcije	4
Kaj pomeni izraz 'prostovoljstvo'?	6
Ključni elementi dobrega projekta	7
Merila za dodelitev dotacije	8
Izvedba projekta	10
Prostovoljci	16
Postopek prijave in finance	24
Primeri dobre prakse	26

Uvod

Prostovoljno delo postaja vedno bolj priznано kot priložnostna učna izkušnja za ljudi vseh starosti. Zlasti je priznано kot način za nudenje novih učnih priložnosti starejšim državljanom v Evropi, ki spodbuja proces aktivnega staranja in poudarja prispevek starejših v naši družbi. Dejansko so starejši državljani bogat vir modrosti in izkušenj, iz katerih bi družba morala črpati veliko več, kot je bilo to v navadi v zadnjem času.

Akcija Projekti prostovoljnega dela starejših je oblika dvostranskega mednarodnega partnerstva in izmenjave starejših prostovoljcev (osebe, stare petdeset let ali več). Akcija ponuja obliko mobilnosti starejšim državljanom v Evropi ter jim omogoča, da se učijo ter delijo znanje in izkušnje v drugi evropski državi.

Izraz 'prostovoljno delo' se v okviru akcije Grundtvig Projekti prostovoljnega dela starejših nanaša na vse oblike prostovoljnih aktivnosti, formalne ali priložnostne. Udeležba je odvisna od osebne volje, izbire in motivacije ter ni povezana s finančnimi koristmi. Akcija Grundtvig Projekti prostovoljnega dela starejših koristi posameznemu prostovoljcu, skupnosti in družbi kot celoti. Obenem je sredstvo za posameznike in združenja, ki obravnavajo človeške, socialne ali okoljske potrebe in težave. Projekti se pogosto izvajajo kot podpora nepridobitnim organizacijam ali pobudam na temelju skupnosti. Te prostovoljne aktivnosti dodajajo vrednost družbi, vendar ne nadomeščajo poklicnih, plačanih delavcev. Ta oblika mobilnosti pa podpira tudi sodelovanje med organizacijami, ki pošiljajo in gostijo prostovoljce.

Glavne značilnosti akcije

Formalni cilji

- Starejšim občanom omogočiti prostovoljno delo v drugi evropski državi kot obliko priložnostnega učenja.
- Ustvarjati trajnostno sodelovanje med gostiteljsko in matično organizacijo okoli specifične teme ali ciljne skupine in po zaslugi izmenjave prostovoljcev.

Pričakovani rezultati

Za prostovoljce: izboljšanje osebnih, jezikovnih, socialnih in medkulturnih spretnosti in kompetenc, prispevek k razvoju in izvajanju neprofitnih dejavnosti, prispevanje v družbeno skupnost v smislu aktivnega državljanstva in po možnosti pridobitev/razvoj posebnih veščin, povezanih z nalogo.

Za organizacije pošiljateljice in gostiteljice: izmenjava izkušenj, znanja in dobrih praks, vzpostavitev sodelovanja na evropski ravni v okviru določene teme (ali več tem) in krepitev evropske perspektive.

Dvostranska in recipročna partnerstva

Pričakuje se, da bo vsaka organizacija v času projekta poslala in gostila 2 do 6 prostovoljcev. Prostovoljci so lahko poslani posamično ali v skupini. Vsak prostovoljec lahko sodeluje le enkrat. Pošiljanje in gostovanje lahko potekata istočasno, vendar ni nujno, da sovpadata.

Profil prostovoljcev

Dejavnosti so odprte za vse odrasle državljane, stare petdeset let ali več, ki zakonito prebivajo v eni od držav, ki sodeluje v programu Vseživljenjsko učenje.

Spodbuja se sodelovanje prostovoljcev iz socialno ogroženih skupin in etničnih manjšin, da se na ta način okrepi njihovo vključevanje v Evropi ter boj proti rasizmu in ksenofobiji. Spodbuja pa se tudi enaka udeležba obeh spolov.

Profil organizacije pošiljateljice in gostiteljice

Vsaka organizacija lahko pošlje in gosti prostovoljce, vendar se od organizacije pošiljateljice in gostiteljice pričakuje, da bosta ustvarili delovno partnerstvo; zato morata organizaciji imeti podobne ali komplementarne profile.

Trajanje in vrsta dejavnosti

Aktivnost prostovoljnega dela v drugi državi se izvaja v enem neprekinjenem obdobju od 3 do 8 tednov (najmanj 21 dni, ki lahko vključujejo tudi potovanje), brez potrebnih obdobj za pripravo in obveščanje. Trije tedni so absolutni minimum. Obdobje prostovoljnega dela lahko presega 8 tednov, vendar to ne bo vodilo do povečanja Grundtvig financiranja. Same aktivnosti prostovoljnega dela in aktivnosti za pripravo in poročanje morajo biti v prijavnici jasno opisane. Mobilnosti potekajo v okviru 2-letnega projekta (vključno z obdobji za pripravo in poročanje).

Kaj je pomeni izraz 'prostovoljstvo'?

Za namene Grundtvig Projektov prostovoljnega dela starejših je Evropska komisija sprejela naslednje opredelitve, ki temeljijo na opredelitvi združenja AVSO (Association of Voluntary Service Organisations):

Prostovoljstvo: izraz se nanaša na vse oblike formalnih ali neformalnih prostovoljnih dejavnosti. Izvaja se na podlagi lastne volje, izbire in motivacije, brez želje po finančnem dobičku. Koristi posameznemu prostovoljcu, skupnosti in družbi kot celoti. Je tudi sredstvo za posameznike in združenja, ki obravnavajo človeške, socialne in okoljske potrebe in skrbi. Formalne prostovoljne dejavnosti dodajajo vrednost, vendar ne nadomeščajo poklicnih delavcev oziroma plačanih zaposlenih.

Prostovoljec/prostovoljka: oseba, ki opravlja ali ponuja opravljanje storitve na podlagi lastne volje brez plačila, običajno za podporo neprofitni organizaciji ali skupnosti.

Opozoriti je treba, da obstajajo po Evropi velike razlike med državami in nekaterimi skupinami prebivalstva v zvezi z razumevanjem koncepta prostovoljstva.

Ključni elementi dobrega projekta

Za uspešnost svojega projekta za partnerske organizacije in prostovoljce morate zagotoviti:

- sodelovanje med obema organizacijama;
- dejavno vključenost obeh organizacij in čim večje število osebja v projektu;
- postopek izbire prostovoljcev;
- fazo priprave prostovoljcev;
- možnosti za vključitev oseb z manj priložnostmi;
- obdobje prostovoljstva in naloge prostovoljcev;
- podporo in usposabljanje za prostovoljce;
- vzpostavitev vloge mentorja;
- preprečevanje tveganja in ukrepe upravljanja;
- dejavno sodelovanje prostovoljcev v dejavnosti;
- socialni in osebni razvoj prostovoljcev, vključno z možnostmi za učenje, ki jih projekt ponuja prostovoljcem;
- priznanje prispevka prostovoljca;
- ustrezne praktične rešitve (nastanitev in prehrana, prevoz, zavarovanje, jezikovna podpora itd.);
- nadzor in ocenjevanje projekta

Merila za dodelitev dotacije

Kakovost projekta

Vloga vsebuje jasno predstavitev (matične in gostiteljske) organizacije, prostovoljcev ali navodil za izbor prostovoljcev, prostovoljnih dejavnosti in njihove vrednosti za učenje. Sodelovanje partnerjev vključuje dejavnosti in načrte, ki presegajo izmenjavo prostovoljcev. Vključijo se prostovoljci iz prikrajšanih okolij.

Kakovost projektnega partnerstva

Sodelujoče organizacije morajo biti ustrezne za temo, ki jo bo projekt obravnaval. Obstaja primerno ravnotežje med partnerjema v smislu njune vključitve v izvajane aktivnosti. Načrtovani so ustrezni ukrepi, ki zagotavljajo učinkovito komunikacijo in sodelovanje ter trajnost sodelovanja, kadar je to mogoče.

Učinek in evropska dodana vrednost

Učinek in koristi evropskega sodelovanja za sodelujoče organizacije in regije ter sodelujoče prostovoljce so jasno in dobro določeni, metodologija za ocenjevanje učinka in koristi pa je jasna. Projekt je vključen v aktivnosti sodelujočih institucij/organizacij. Prijavnica izkazuje, da bodo sodelujoče organizacije tesno sodelovale za doseg rezultata, ki jih ne bi bilo mogoče doseči samo na nacionalni ravni.

Kakovost delovnega programa

Delovni program je ustrezen za doseganje ciljev in primeren za vrsto predmetnega projekta za prostovoljno delo starejših. Naloge so jasno določene in porazdeljene med partnerje na način, da je mogoče rezultate doseči v predvidenem časovnem okviru. Oba partnerja sta aktivno vključena.

Razširjanje in uporaba rezultatov

Aktivnosti, načrtovane za razširjanje in uporabo rezultatov, so ustrezne in dobro določene. Vključujejo vse sodelujoče.

Izvedba projekta

Partnerstvo med dvema organizacijama

Grundtvig Projekti prostovoljnega dela starejših niso samo izmenjava prostovoljcev, saj se med dvema organizacijama s skupnimi interesi glede določene teme ali ciljne skupine ustvarjajo dolgotrajna razmerja. Izmenjava prostovoljcev mora to sodelovanje le okrepiti.

Zato je priporočljivo, da partnerske organizacije upoštevajo naslednje korake:

1. *Opredelitev ciljev projekta:*

- v zvezi s skupno temo (npr. krepitev in vzpostavitev partnerskih dejavnosti med dvema mestoma, izmenjava zamisli o tem, kako voditi lokalni muzej zgodovine ali bolnišnično knjižnico, postavitev razstave v obeh mestih, prek katere je mogoče spoznati nacionalni kulturi ...);
- v zvezi s skupno ciljno skupino (npr. izmenjava izkušenj med organizacijami, ki delujejo na področju socialnega vključevanja posebnih ciljnih skupin (npr. nekdanji storilci kaznivih dejanj, invalidi itd.), izmenjava izkušenj med mesti v zvezi s projekti za izboljšanje vključevanja priseljencev, oblikovanje metod in projektov za medgeneracijsko sodelovanje itd.).

2. *Metodologija in procesi projekta*

3. *Preučitev, kako lahko izmenjava starejših prostovoljcev podpira ta projekt:*

- izkušeni lokalni prostovoljci, ki lahko podprejo projekt s svojim znanjem in izkušnjami v zvezi z dejavnostjo organizacije;
- člani ciljne skupine obeh organizacij, za katere je prostovoljno delo v tujini nova izkušnja ali korak k njihovi ponovni integraciji/udeležbi;
- projekt se ne sme končati, ko se vsi prostovoljci vrnejo domov; v kolikor je mogoče, je treba nadaljevati s sodelovanjem prostovoljcev in projekt razviti v trajnostno partnerstvo.

Opredelitev prostovoljnih dejavnosti

Potrebe partnerskih organizacij in naloge prostovoljcev

Priporočljivo je, da organizacija gostiteljica izvede analizo potreb, ki se začne z navajanjem vseh nalog v organizaciji in razpravo o razlogih za gostovanje prostovoljca. To bo pomagalo določiti potencialne naloge za prostovoljca. Podroben opis mora biti podan v pisni obliki, v njem pa je treba določiti naloge prostovoljca, kar je podlaga za razpravo z organizacijo pošiljateljico in prostovoljcem.

Priporočljivo je, da:

- so dejavnosti prostovoljca smiselne za organizacijo (za kaj in za koga so pomembne) in da spadajo v širši okvir partnerstva med dvema partnerskima organizacijama;
- je osebje organizacije gostiteljice vključeno v projekt zlasti pri določanju nalog prostovoljca in organizaciji sistema podpore;
- obstaja prostor za razvoj lastnega projekta prostovoljca ali da se zagotovi vsaj dovolj prožnosti, da prostovoljci v okviru projekta predlagajo lastne zamisli;
- imajo prostovoljci ves teden na voljo dovolj dejavnosti, da so ustrezno zasedeni. Vendar je treba paziti na fizično/zdravstveno stanje prostovoljcev, ki so dejavni ves teden, pri čemer je za nekatere morda bolj ustrezen prilagodljiv delovni čas;
- opis naloge navaja primere in obseg nalog ter okvirni dnevni ali tedenski urnik;
- naloga predstavlja dejanski interes prostovoljca. Naloga na primer ne bi smela vsebovati preveč administrativnega dela (razen če prostovoljec to želi);
- prostovoljne dejavnosti dajo prostovoljcem priložnost, da odkrivajo lokalno skupnost ali so v stiku z njo;
- organizacija gostiteljica določi znanje, sposobnosti in kompetence, potrebne za opravljanje nalog;

- so naloge jasno določene in je podpisana pogodba med organizacijo pošiljateljico, gostiteljico in prostovoljcem. Priljubljena področja dejavnosti za prostovoljce so: umetnost in kultura, varstvo kulturne dediščine, enake možnosti, socialna izključenost, medgeneracijske dejavnosti, evropska zavest, okolje, boj proti rasizmu in ksenofobiji, zdravje, mediji in komunikacije, aktivno staranje, državljanstvo.

Prostovoljne dejavnosti so:

- nepridobitne,
- omogočajo prave učne priložnosti.

Projekti v zvezi s prostovoljnim delom starejših ne vključujejo:

- priložnostnega in strukturiranega prostovoljstva ter prostovoljstva za skrajšan delovni čas,
- staža v podjetju,
- plačane zaposlitve,
- izkoriščanja poceni delovne sile,
- rekreativne ali turistične dejavnosti,
- jezikovnega tečaja,
- obdobja študija ali poklicnega usposabljanja v tujini ali študijskega obiska.

Vloge in odgovornosti partnerskih organizacij

Glavna odgovornost obeh partnerskih organizacij je opredeliti kratkoročne in dolgoročne cilje in metode partnerstva, vključno z vlogo, ki jo bodo imeli prostovoljci pri doseganju teh ciljev.

Organizacije bodo imele na voljo različne vloge in odgovornosti glede na vlogo, ki jo imajo:

... kot organizacija pošiljateljica:

- izbira primernih prostovoljcev;
- ureditev potovanj in drugih praktičnih zadev (vključno z zavarovanjem in vizumom, če je to potrebno);
- imenovanje mentorja;
- zagotavljanje ustrezne priprave za prostovoljce pred odhodom, odvisno od individualnih potreb prostovoljcev;
- pomoč prostovoljcem pri komunikaciji z gostiteljsko organizacijo;
- ohranjanje rednih stikov s prostovoljci in z organizacijo gostiteljico med izvajanjem projekta;
- zagotavljanje, da prostovoljci prispevajo k ovrednotenju projekta;
- podpora pri ponovni vključitvi prostovoljcev v njihovo domačo skupnost;
- omogočanje predstavitve izkušenj prostovoljcev;
- spodbujanje prostovoljcev, da se vključijo v razširjanje in uporabo rezultatov;
- napotki o nadaljnjih izobraževalnih, socialnih in prostovoljnih priložnostih;
- ureditev neke vrste priznanja/potrdila o izkušnjah, skupaj z organizacijami gostiteljicami in prostovoljcem;

... kot organizacija gostiteljica:

- izbira mentorja za osebno podporo prostovoljcem;
- ureditev nadzora in vodstva prostovoljcev z izkušenim osebjem; iskanje ustreznih mentorjev;
- zagotovitev osebne podpore prostovoljcem;
- pomoč prostovoljcem pri prilagajanju na novo okolje, na primer z omogočanjem priložnosti za vključitev v lokalno skupnost, pomoč pri spoznavanju novih ljudi, vzpostavljanju stikov, sodelovanju v prostočasnih dejavnostih itd.;
- spodbujanje stikov z drugimi (starejšimi) prostovoljci, če je le mogoče;
- ureditev možnosti za učenje jezikov in jezikovno podporo, če je to potrebno;
- uvajanje prostovoljcev v delovanje organizacije, njene dejavnosti in kolektiv;
- zagotavljanje priložnosti za prostovoljce, da izvajajo dobro opredeljene naloge ob upoštevanju lastnih zamisli, ustvarjalnosti in izkušenj;
- dogovor o urniku in programu dejavnosti s prostovoljcem;
- določitev jasnega učnega cilja za prostovoljce;
- zavarovanje prostovoljca;
- zagotovitev primerne nastanitve in obrokov (ali sredstev za prehrano) za prostovoljce;
- zagotovitev, da so prostovoljcem na voljo ustrezni načini lokalnega prevoza;
- če je primerno, nadomestilo za prostovoljce (tedensko ali mesečno);
- redna komunikacija z organizacijo pošiljateljico;
- sodelovanje z organizacijo pošiljateljico v smislu spremljanja in vrednotenja.

Razširjanje in uporaba rezultatov

Dosežke in rezultate projekta, vključno s prostovoljnimi dejavnostmi, je treba razširjati in uporabljati v praksi, da se optimizira njihova vrednost, okrepi njihov vpliv in zagotovi, da ima od njih korist čim večje število ljudi in organizacij. To pomeni, da je treba rezultate sporočiti zainteresiranim stranem, tako da je dobre rezultate mogoče ponoviti v večjem obsegu.

Uporaba logotipov

Vsak projekt mora zunanjemu svetu posredovati informacije o projektu prostovoljnega dela starejših in vseživljenjskega učenja (z uporabo logotipov EU in programa Vseživljenjsko učenje). Prostovoljci se morajo zavedati, da sodelujejo v programu Evropske unije.

Prostovoljci

Nabor in izbor

Prostovoljci morajo biti izbrani ne glede na njihovo etnično ali versko pripadnost, spolno usmerjenost, politično prepričanje itd. Zahteva se lahko le osnovno znanje jezika brez predhodnih kvalifikacij, stopnje izobrazbe ali posebnih izkušenj. Bolj specifičen profil prostovoljca se lahko pripravi le, če je utemeljen na podlagi značilnosti nalog, ki jih je treba izvesti, ali glede na vsebino projekta, vendar izbira tudi v tem primeru ne sme temeljiti na strokovnih izkušnjah ali izobrazbi.

Vključevanje ljudi z manj možnostmi

Eden od ciljev programa Vseživljenjsko učenje in zlasti podprograma Grundtvig je ljudem z manj priložnostmi omogočiti sodelovanje v različnih aktivnostih.

Prostovoljec je lahko vsak, ne glede na spretnosti in osebne razmere, ob upoštevanju, da je kot prostovoljec deležen ustrezne priprave in podpore.

Predlogi za spodbujanje sodelovanja ljudi z manj možnostmi so:

- izkoristite priložnost pripravljalnega obiska, ki jo omogoča program Vseživljenjsko učenje. To vam lahko pomaga pri spoznavanju partnerja, pogovoru o posebnih potrebah prostovoljcev, boljšemu razumevanju konteksta, v katerem se bo izvajalo delo in organiziralo bivanje prostovoljcev, ipd.;
- pred mobilnostjo poskusite vključiti te ljudi v lokalno prostovoljstvo ter jim tako pomagajte povečati njihovo samozavest in jih bolje spoznajte;
- 'okrepljeno mentorstvo' s strani organizacije pošiljateljice in gostiteljice in s tem zagotavljanje večje osebne podpore prostovoljcem z manj možnostmi;
- pošiljanje prostovoljcev v skupini in ne posamično;
- pred prihodom prostovoljca je treba skrbno oceniti:
 - njegove/njene praktične fizične potrebe: če je prostovoljec gibalno oviran, skrbno preverite mesto prostovoljnega dela in nastanitve v smislu dostopa, posebne opreme, širine vrat itd.;
 - njegove/njene osebne potrebe: ali lahko udeleženec sam poskrbi za svoje osnovne potrebe (spanje, prehrana, pranje) in biva sam ali potrebuje osebnega asistenta? Katerih stvari ne more opraviti sam? Kakšno posebno opremo potrebuje udeleženec in/ali njegov osebni asistent? Ali obstajajo kakršne koli posebne zahteve (nega, zdravila, oprema itd.);
 - njegove čustvene potrebe, posamezno in v povezavi s skupino, projektnim osebjem itd.

Priprava in podpora

Ustrezna podpora prostovoljcem v celotnem projektu je ključ do uspešne izkušnje za prostovoljce in partnerske organizacije.

Spodaj so navedene različne stopnje in vrste pomoči, ki jih morajo zagotoviti organizacije pošiljateljice in gostiteljice.

Kdaj	Vrsta usposabljanja/podpore	Izvajalec
Pred odhodom	Jezikovna priprava (po potrebi)	določi prostovoljec skupaj z organizacijo pošiljateljico
	Usposabljanje pred odhodom dojemanje udeležencev, prilagodljivost, pričakovanja, izboljšanje kulturne ozaveščenosti, pravna vprašanja, varnost, informacije o projektnih gostiteljih/državi, naloge, pripravljenost na mednarodne izkušnje, opredelitev spretnosti, ki bi jih lahko uporabili, itd.	organizacija pošiljateljica
Takoj po prihodu	Usposabljanje ob prihodu predstavitev države, mesta, organizacije, osebja, uporabnikov, nalog, pričakovanj, jezikovni uvod itd.	organizacija gostiteljica
V času bivanja	Jezikovna priprava (po potrebi)	
	Podpora, povezana z nalogo za izvajanje nalog prostovoljnega dela	
	Osebna podpora za integracijo v projektu/državi	
Po vrnitvi	Poročanje Ponovna vključitev in vrednotenje bivanja v tujini	organizacija pošiljateljica v sodelovanju z organizacijo gostiteljico
	Spremljanje uporaba izkušenj doma	organizacija pošiljateljica

Priznavanje znanj in kompetenc

Priznavanje znanj in kompetenc, ki jih pridobijo prostovoljci, je ključno za priznanje prispevka prostovoljcev v projektu in tudi učnih rezultatov. Lahko je zelo formalno ali zelo neformalno, vendar mora biti vedno cilj skupnega prizadevanja obeh partnerskih organizacij. Primer priznavanja znanj in kompetenc je Europass.

Vprašanja v zvezi z jezikom

Jezikovno podporo in/ali usposabljanje je treba izvajati, če je potrebno, pred odhodom in med izvajanjem prostovoljstva. Oblika, trajanje in pogostost se lahko razlikujejo glede na potrebe in sposobnosti prostovoljcev, naloge, ki jih je treba opraviti, in sposobnost organizacije, da poskrbi za takšne potrebe. Jezikovno usposabljanje mora biti za prostovoljca brezplačno.

Predlogi za pomoč organizacijam in prostovoljcem pri jezikovnih izzivih so:

- zagotoviti je treba dovolj sredstev za jezikovno usposabljanje pred odhodom in na kraju samem;
- omogočiti je treba udeležbo dveh ali več prostovoljcev iz iste organizacije pošiljateljice, da si lahko medsebojno pomagata(jo);
- če so prostovoljci plašni/introvertirani ali je njihovo znanje jezikov pomanjkljivo, jih je treba, če je mogoče, poslati v države/skupnosti z enakim jezikom;
- omogočiti je treba opravljanje dejavnosti, ki ne zahtevajo podrobnega znanja jezika (npr. varovanje okolja, umetniške dejavnosti, dejavnosti z majhnimi otroki itd.).

Praktični dogovori

Potovanje

Nekateri prostovoljci nimajo veliko izkušenj s potovanji, predvsem v tujini. Organizacija pošiljateljica mora zato:

- razpravljati o tej temi s prostovoljcem pred odhodom,
- zagotoviti, da je prostovoljec telesno pripravljen in se počuti sposobnega za potovanje,
- izbrati najprimernejše prevozno sredstvo,
- razmisliti o dodatnih načinih podpore prostovoljcem, kot so svetovanje v zvezi s pakiranjem (pravilna prtljaga, ustrezne obleke za različna podnebja, vsa potrebna zdravila), prevoz osebe na letališče, oblikovanje podrobnega potovalnega načrta za pot do organizacije gostiteljice, zagotovitev, da nekdo pričaka prostovoljca ob prihodu, posredovanje telefonske številke za pomoč v nujnih primerih itd.

Nastanitev

Organizacija gostiteljica je odgovorna za zagotavljanje ustrezne namestitve in prehrane ter urejanje drugih praktičnih podrobnosti, kot je lokalni prevoz. Priporočljivo je vzpostaviti dobro komunikacijo med organizacijo pošiljateljico, organizacijo gostiteljico in prostovoljci še pred obdobjem prostovoljstva. S prostovoljci se je treba posvetovati, da se ugotovijo njihove želje glede namestitve (individualno, v družini, v skupnosti), njihove morebitne posebne potrebe glede prehrane (posebna dieta, informacije, ali lahko kuhajo sami) ali prevoza (informacije, ali lahko vozijo, ali lahko hodijo itd.)

Prostovoljce je treba namestiti v skladu z njihovimi željami, ki jih je treba upoštevati, kolikor je mogoče. Vendar se morajo prostovoljci zavedati, da imajo lahko organizacije gostiteljice omejene zmogljivosti glede namestitve. Prav tako jih je treba vnaprej obvestiti o vseh posebnih pravilih, ki jih bodo morali upoštevati, če želijo živeti v skupnosti.

V vsakem primeru je treba zagotoviti dobro komunikacijo že pred odhodom, tako da prostovoljci vedo, kaj lahko pričakujejo, ko prispejo v organizacijo gostiteljico.

Dnevno nadomestilo

Starejši prostovoljci običajno že prejemajo neko obliko finančnih prihodkov, zato se zdi, da ne potrebujejo dnevnega nadomestila. Vendar ni mogoče domnevati, da to velja za vse prostovoljce, poleg tega pa so lahko življenjski stroški v državi gostiteljici znatno višji kot v matični državi prostovoljca, zaradi česar je njegova kupna moč v državi gostiteljici manjša. Vsi stroški prostovoljca se običajno pokrijejo iz sredstev v okviru projekta, vendar morata organizacija pošiljateljica in organizacija gostiteljica kljub temu v pogovoru s prostovoljci ugotoviti, ali potrebujejo finančno pomoč za osebne stroške, povezane s sodelovanjem v projektu (npr. nakup kovčka, toplejših oblačil, plačilo višjega računa za telefonske klice domov itd.). Če jo potrebujejo, se morata organizacija pošiljateljica in organizacija gostiteljica dogovoriti o znesku, ki se dodeli prostovoljcu, vključno z naslednjimi elementi: znesek, časovni okvir, oblika. Ta znesek naj bi se zagotovil iz finančnih sredstev, ki so bila dodeljena organizacijama za njuno sodelovanje v projektu. Zagotovi ga lahko organizacija pošiljateljica ali organizacija gostiteljica, lahko pa ga deljeno zagotovita obe organizaciji.

Zavarovanje

Obe organizaciji morata zagotoviti, da so prostovoljci primerno zavarovani za primer nezgode ali bolezni od odhoda do vrnitve domov, torej med samim potovanjem in bivanjem v tujini. To lahko pokriva njihovo trenutno zavarovanje, vendar bo morda potrebno dodatno zavarovanje; to velja zlasti za zdravstveno zavarovanje ali zavarovanje, povezano z določenimi nalogami med izvajanjem prostovoljstva (npr. vožnja vozil organizacije gostiteljice).

Za Grundtvig Projekte prostovoljnega dela starejših skupinsko zavarovanje trenutno ni na voljo.

Druge administrativne zahteve

Upoštevati je treba tudi druge administrativne zahteve, kot je na primer izdaja vizuma. Običajno do težav v zvezi s tem ne bi smelo prihajati, saj obdobje prostovoljstva ne sme trajati dlje od osmih tednov, poleg tega pa morajo imeti prostovoljci stalno prebivališče v eni od sodelujočih držav; vseeno je priporočljivo preveriti, ali obstajajo vizumske obveznosti – najboljša je, da se obrnete na konzulat ali veleposlaništvo države, ki jo nameravate obiskati.

Vse administrativne zahteve je treba prostovoljcem ustrezno predstaviti: veljavna osebna izkaznica/potni list, administrativne obveznosti za ohranjanje nadomestila za brezposelnost idr.

Koristni nasveti

Za organizacije pošiljateljice

- Družino prostovoljca vključite v aktivnosti, kolikor je le mogoče, in se prepričajte, da ima prostovoljec pri tej izkušnji vso podporo; kontaktni podatki družinskih članov morajo biti na voljo tudi organizaciji pošiljateljici in gostiteljici, da lahko v nujnih primerih z njimi vzpostavita stik.
- Prostovoljcu pojasnite, kako poteka pretok financ v času trajanja projekta: katera organizacija dobi kaj, kaj je zajeto v financiranju za prostovoljca in kaj ne, kakšni so življenjski stroški v državi gostiteljici itd.
- Poskrbite, da je prostovoljec fizično in psihično sposoben oditi v tujino in opravljati dodeljeno nalogo v organizaciji gostiteljici.
- Prostovoljcem pomagajte, ko se vrnejo domov, prav tako pri nadaljnjem izobraževanju, usposabljanju ali možni zaposlitvi.
- Omogočite jim, da svoje izkušnje delijo z drugimi (srečanja, konference, spletne strani, novice itd.).
- Najpomembnejše pa je zagotoviti, da prostovoljci ostanejo vključeni v dejavnosti organizacije pošiljateljice.

Za organizacije gostiteljice

- Organizacija gostiteljica mora pripraviti mapo z vsemi informacijami, ki jih prostovoljec potrebuje, vključno s telefonskim seznamom, informacijami, kaj storiti v nujnih primerih, praktičnimi smernicami za javljanje na telefon, informacijami o delovnem času pisarne, pošiljanju pošte itd.
- Prostovoljci v okviru projekta Grundtvig Projekti prostovoljnega dela starejših naj delajo skupaj z lokalnimi prostovoljci – ne pustite jih samih.
- Nekdanji prostovoljci naj bodo v pomoč novim prostovoljcem, da razvijejo svoje talente na določenem področju.
- Ustvarite mehanizme za preprečevanje kriz in krizno upravljanje.
- Imenujte mentorja za posameznega prostovoljca. Mentorji so zadolženi zlasti za nadzor nad prostovoljci pri opravljanju njihovih nalog in tudi za dajanje osebne podpore.

Postopek prijave in finance

Kako poslati prijavo?

Vlogo za pridobitev finančnih sredstev je treba predložiti v okviru letnega razpisa za program Vseživljenjsko učenje, podprogram Grundtvig, akcija Projekti prostovoljnega dela starejših. Vloge morajo biti naslovljene na nacionalne agencije za akcijo Grundtvig Projekti prostovoljnega dela starejših. Obe partnerski organizaciji morata izpolniti obrazec za dodelitev finančnih sredstev in ga predložiti ločeno, vsaka svoji nacionalni agenciji. Večina vprašanj v obrazcu je povezana v sklope vprašanj in jih je treba izpolniti skupaj. Njihov cilj je zagotoviti nacionalnim agencijam informacije, ki so potrebne za oceno kakovosti vašega predloga, hkrati pa so tudi navodila, ki vam pomagajo pri pripravi projekta. Nekatera vprašanja, zlasti v zvezi z vašo identiteto (kontaktni in bančni podatki, potrebna finančna sredstva), je treba izpolniti ločeno.

Finančna sredstva

Vsaka partnerska organizacija prejme finančna sredstva, ki se zagotovijo za dva sklopa: za kritje stroškov, ki jih ima organizacija kot organizacija pošiljateljica, in za kritje stroškov, ki jih ima organizacija kot organizacija gostiteljica. Prostovoljec ne dobi neposredno ničesar. Finančna sredstva zajemajo naslednje postavke:

Vključena dejavnost	Postavka	Vključeni stroški	Podlaga za izračun
Pošiljanje	potni stroški	mednarodna potovanja prostovoljcev	realni stroški na udeleženca, ki se obračunajo na realni stroškovni podlagi
	sredstva za organizacijo mobilnosti	- stiki s partnersko organizacijo - pedagoška, jezikovna in kulturna priprava - komunikacija s prostovoljci v tujini - spremljanje - drugi stroški organizacije	pavšalni znesek na poslanega prostovoljca
Gostovanje	stroški dnevnic	- hrana in prenočišče - lokalna potovanja - zavarovanje - pedagoška, jezikovna in kulturna priprava	pavšalni znesek na prostovoljca (na podlagi stopnje dnevnic v zadevni državi gostiteljici)
	sredstva za organizacijo mobilnosti	stroški organizacije	pavšalni znesek na poslanega prostovoljca

Po potrebi lahko organizacija pošiljateljica ali gostiteljica zahteva dodatna sredstva za posebne potrebe prostovoljcev. Te morajo biti utemeljene in obračunane na podlagi realnih stroškov. To hkrati pomeni, da je treba prostovoljce in njihove posebne potrebe poznati že v fazi prijave.

Primera dobre prakse

Ime organizacije	Društvo za izobraževanje za tretje življenjsko obdobje Poljanska cesta 6, 1000 Ljubljana		
Naslov projekta	<i>Musica Linguaggio e PoesianelleTradizioni Italiane e Slovene</i> <i>(akronim: MuLiPoTIS)</i> Glasba in poezija italijanske in slovenske tradicije		
Kontaktna oseba	Maja Vodopivec, vodja projekta		
Elektronski naslov kontaktne osebe	maja.vodopivec@guest.arnes.si		
Partnerji	Glasbena šola Francesco Landini iz Firenc, Italija (Associazione Musicale Francesco Landini, Firenze, Italia)		
Število gostujočih prostovoljcev	1 (do konca maja 2011) 6 (v celotnem projektu)	Število poslanih prostovoljcev	2 (do konca maja 2011) 6 (v celotnem projektu)

Vsebina projekta

Projekt prostovoljnega dela starejših Grundtvig povezuje sodelovanje dveh partnerskih organizacij, našega društva in glasbene šole Francesco Landini iz Firenc. V času od aprila 2011 do maja 2012 bomo izmenjali 6 prostovoljcev za obdobje treh tednov.

Obe organizaciji v svoje delo vključujeta starejše, nekoliko bolj pa se razlikujeta glede same vsebine dela (Društvo za ITŽO izvaja neformalna izobraževanja za starejše na različnih vsebinskih področjih, vendar ne izvaja učenja igranja instrumentov; glasbena šola iz Firenc izvaja izobraževanja s področja glasbe – teorija glasbe, igranje instrumentov, pevski zbori itd. – za vse starostne skupine). Na srečanjih pred prijavo projekta smo opredelili skupno vsebinsko rdečo nit – glasba in poezija obeh dežel. Prostovoljci v gostujoči državi nastopajo kot kulturni ambasadorji; na gostujoči organizaciji v skupinah predstavljajo vsebine s področja glasbe in poezije ter tudi zgodovine in jezika svoje dežele (vsebine izberejo sami; znani skladatelji, znani pesniki in njihova dela, zgodovina in znamenitosti

dežele, posebnosti jezika itd.) ter sodelujejo pri organizaciji in izvedbi drugih dogodkov. Na gostujoči organizaciji se povezujejo s člani, spoznavajo vsebine s področja zgodovine in kulture gostujoče dežele in skupaj iščejo podobnosti in razlike med Slovenijo in Italijo.

Ker je jezik projekta italijanščina, je za slovenske prostovoljce dodatni izziv še znanje tujega jezika, komunikacija v deželi, kjer ne govorijo njihovega maternega jezika. In čeprav priprave na izmenjavo zahtevajo zaradi tega še več časa in energije, izbrani prostovoljci povabijo k sodelovanju sprejmejo z veseljem in veliko zagnanostjo.

*Društvo za
izobraževanje za
tretje življenjsko
obdobje – projekt
Glasba in poezija
italijanske in
slovenske tradicije*

Cilji projekta

- Boljše razumevanje kulturnega, glasbenega in socialnega jezika obeh sodelujočih držav prek izmenjave na kulturni, glasbeni in izobraževalni ravni;
- aktivna participacija prostovoljcev obeh držav na partnerski organizaciji;
- nudenje možnosti za samostojno integracijo starejših v novo socialno okolje;
- poudariti pomen njihovega znanja in izkušenj za vse generacije;
- razvoj skupne evropske zgodovine in identitete;
- spoznavanje druge evropske države, njenih ljudi in kulture;
- medkulturno sodelovanje in razumevanje druge evropske kulture;
- razumevanje in sprejemanje različnosti;
- promocija mobilnosti starejših;
- nudenje možnosti novih oblik neformalnega izobraževanja starejših (npr. potovanje, kulturni obiski, obiski na drugih organizacijah, opazovanje in spoznavanje tradicije in navad drugega naroda, prostovoljno delo itd.);
- širitev socialne mreže starejših, utrditev položaja starejših v družbi.

Dodana vrednost projekta za organizacijo/lokalno okolje

Sodelovanje v projektu ne vpliva samo na prostovoljce (dvig samozavesti, izboljšanje jezikovnih spretnosti, spoznavanje novih ljudi, nove kulture in zgodovine itd.), temveč tudi na obe sodelujoči organizaciji, saj sta združeni v skupnem evropskem kontekstu in delita skupne izkušnje.

Obe organizaciji v obdobju bivanja prostovoljcev organizirata dogodke, ki so odprti za javnost, ter sodelujeta z drugimi ustanovami v lokalnem in širšem okolju, kar omogoča izmenjavo različnih izkušenj (Firence: koncerti in nastopi članov glasbene šole, sodelovanje s sedežem mestne četrti, navezava stika z Univerzo za tretje življenjsko obdobje v Firencah itd.; Slovenija: obisk Italijanskega inštituta za kulturo, obisk drugih univerz za tretje življenjsko obdobje po Sloveniji, obiski koncertov študentov glasbene akademije, nastopi slušateljev univerze v lokalnem okolju itd.). Udeleženci – tako sodelujoči kot gledalci – imajo priložnost spoznati podobnosti in razlike obeh evropskih držav.

*Društvo za
izobraževanje za tretje
življenjsko obdobje
– projekt Glasba in
poezija italijanske in
slovenske tradicije*

Povezovanje sodelujočih organizacij in gostujočih prostovoljcev s širšim lokalnim okoljem nudi priložnost, da tudi druge generacije spoznajo pomen in vrednost znanja in izkušenj starejših (medgeneracijsko sodelovanje).

Dodana vrednost projekta je zagotovo v tem, da organizacija razširi področje svojega delovanja, se поблиže spozna z drugo kulturo in utrdi vez s partnerjem v tujini.

Kratka izjava o projektu (organizacija)

Projekt omogoča slušateljem z znanjem italijanskega jezika novo izkušnjo daljšega bivanja in prostovoljnega dela v tujini, kjer delijo in pridobivajo znanja s področja kulture, zgodovine in glasbe posamezne dežele, slušatelji na univerzi pa v času prostovoljnega dela gostujočih prostovoljcev spoznavajo kulturo in jezik naših sosedov ter obenem goste seznanjajo s slovensko kulturo.

Načrtovanje, priprava in izvedba daljše mobilnosti odhajajočih in gostujočih prostovoljcev so za sodelujočo organizacijo zahtevni. Potrebne so obsežne priprave in veliko sprotne prilagajanja in reševanja težav.

Izjava o projektu (poslani prostovoljci)

Ksenija Kreft, prva od dveh prostovoljk, ki sta prvi odšli v Firence na prostovoljno delo:

»Sedaj, ko je čas predstavitev slovenske glasbe v Firencah mimo, lahko rečem, da je bilo vredno truda. Zelo me je skrbelo, da ne bi bila dobro pripravljena, zato sem pripravila veliko vsebin na temo klasične glasbe, o naših glasbenih ustanovah, z Mašo sva zbrali veliko število plošč. Vsega pripravljenega nisva mogli pokazati, a sva vsak dan na glasbeno šolo prinesli del Slovenije in slov. glasbe. Dobili sva ogromno lepih vtisov o Toskani, bili sva vabljeni na predstave in druge kulturne dogodke, srečali veliko ljudi, ki na različne načine sodelujejo pri prostovoljnem delu. Ker je pogovor tekel v italijanščini, sem izgubila zavore, ki sicer onemogočajo napredek pri učenju tujega jezika. Na koncu pa je tudi zelo pomembno, da sem v Firencah spletla nove prijateljske vezi, ki so mi v veliko veselje.«

Maša Martinčič, druga od dveh prostovoljk, ki sta prvi odšli v Firence na prostovoljno delo:

»Projekt je v celoti upravičil moja pričakovanja, saj sem:

- izpopolnila znanje italijanščine (večja sproščenost v izražanju);
- se podrobneje seznanila z mestom in njegovo bližnjo okolico, s kulturo (ogledi muzejev, galerij, festivalov ...), z načinom življenja (druženje z domačini, kosila in večerje na njihovih domovih itd.);
- v fazi priprav obnovila znanje o Sloveniji, Ljubljani, naši glasbi in ponovno uporabila že skoraj pozabljene računalniške veščine (PowerPoint, prenos fotografij, shranjevanje vsebin na različne medije itd.).

S Ksenijo sva seveda pripravili preveč gradiva, a sva se tolažili, da je to projekt vseživljenjskega učenja in sva imeli priložnost spoznati še marsikaj novega, predvsem o slovenski glasbi in njeni 500-letni zgodovini.«

*Društvo za
izobraževanje za
tretje življenjsko
obdobje – projekt
Glasba in poezija
italijanske in
slovenske tradicije*

*Društvo za
izobraževanje za
tretje življenjsko
obdobje – projekt
Glasba in poezija
italijanske in
slovenske tradicije*

Izjava o projektu enega od gostujočih prostovoljcev

Gianna Bennati, tečajnica Glasbene šole Francesco Landini in prva gostujoča prostovoljka na naši organizaciji:

»Sodelovanje v projektu mi je omogočilo spoznavanje ljudi in krajev, ki jih kot turistka ne bi nikoli spoznala v tolikšni meri. Z rahlim občutkom sramu priznam, da sem pred prihodom o Sloveniji vedela bolj malo. Brskala sem po spletu in pozitivno me je presenetil podatek, da je kulturna izobraženost Slovencev – predvsem na področju glasbe – med najvišjimi v Evropi in na svetu.

Na gostujoči organizaciji in v študijskih skupinah sem bila zelo toplo sprejeta. Vodja projekta in njene sodelavke so poskrbele, da so aktivnosti v okviru prostovoljnega dela potekale brez večjih zapletov, skupaj smo preživele tudi del mojega prostega časa. Mentorji in člani skupin so z veseljem prisluhnili mojim predstavitvam, aktivno so sodelovali in želeli izvedeti še več o italijanski zgodovini in kulturi. Skoraj vse skupine so pripravile predstavitve Slovenije, prinesli so mi majhna darilca, poskusila sem slovensko potico in domača slovenska vina, peljali so me v gledališče, na izlet in vodeni ogled mesta.

Trije tedni v Sloveniji so bili zelo prijetni, vendar tudi naporni. Predstavitve sem imela v veliko študijskih skupinah, zato sem le redke med njimi obiskala dvakrat. Predstavitvenega gradiva in vaj sem imela pripravljenih še preveč, zato jih bodo mentorji lahko uporabljali tudi pri svojih rednih urah, če bodo želeli.

Čeprav sem vajena samostojnosti, je bil odhod v tujino za daljše obdobje zame nekaj popolnoma novega. Omenjena izkušnja je veliko pripomogla k dvigu moje samozavesti; sama sebi sem dokazala, da zmorem. Zmorem se pripraviti na aktivno delo, bivati v tuji deželi tri tedne, načrtovati svoje delo in prosti čas.«

Ime organizacije	Zavod za novodobno izobraževanje (ZNI)		
Naslov projekta	Volunteering Say YES! Prostovoljstvo, reci JA!		
Kontaktna oseba	Sonja Markič		
Elektronski naslov kontaktne osebe	sonja.markic@zni.si		
Partnerji	Gesellschaft für Europabildung (GEB)		
Število gostujočih prostovoljcev	6	Število poslanih prostovoljcev	6

Vsebina projekta

V Zavodu za novodobno izobraževanje (ZNI) se ukvarjamo z aktiviranjem človeških potencialov in vzpostavitvijo iskrenega sodelovanja med ljudmi, organizacijami in družbo kot celoto. Pri tem uporabljamo in razvijamo inovativne metode izobraževanja. Na teh temeljih se je razvil tudi predstavljeni projekt, katerega osnovni motiv je spodbuditi k aktivnemu družbenemu delovanju v EU tudi zrelo generacijo (starejše od 50 let) in s tem preseči predsodke, povezane s staranjem. Medgeneracijska izmenjava izkušenj, sodelovanje in solidarnost so samodejni rezultat izvajanja tega projekta. Projekt je zrasel iz zavedanja, da je vključevanje in enakovredno sodelovanje starejših v družbi tudi nujni pogoj za blažitev težav, s katerimi

Zavod za novodobno izobraževanje –
projekt Prostovoljstvo, reci JA!

se srečuje današnja civilizacija (ekonomske, zdravstvene, moralno-etične ...). Projekt je vključeval izmenjavo 6 slovenskih prostovoljcev, ki so individualno odšli na prostovoljno delo v Berlin, ter 6 nemških prostovoljcev, ki smo jih gostili v Mariboru. Predvideno trajanje mobilnosti je bilo 6

tednov, s čimer smo želeli zagotoviti osnovne pogoje za polno integracijo udeležencev v drugačnem kulturnem okolju. Udeleženci programa so prostovoljno delo največkrat opravljali v različnih neprofitnih organizacijah, ki se ukvarjajo z mladimi (šole, vrtci, nevladne organizacije za pomoč mladim ...). Poleg prostovoljnega dela pa smo za njih organizirali tudi jezikovni in kulturni program, ki je prispeval k njihovi lažji in hitrejši integraciji.

Cilji projekta

Glavni cilj projekta je ponuditi možnost aktivnega vključevanja v mednarodnem družbenem okolju tudi starejšim in tako prispevati k zblževanju različnosti (generacijskih, jezikovnih, nacionalnih, profesionalnih itd.). Posredno smo s projektom želeli doprinesti tudi k:

- večjemu sprejemanju drugačnosti in k večji solidarnosti,
- preseganju predsodkov, povezanih s staranjem,
- medkulturni izmenjavi,
- novim možnostim aktivnega staranja,
- boljši kakovosti življenja v družbi,
- tkanju novih vezi in stikov,
- preseganju lastnih predsodkov, omejitev in prepričanj,
- širjenju pozitivnih vrednot in
- promociji prostovoljstva.

*Zavod za novodobno
izobraževanje –
projekt Prostovoljstvo,
reci JA!*

Dodana vrednost projekta za organizacijo/lokalno okolje

S projektom Volunteering Say Yes! je ZNI udeležencem ponudil še eno, dodatno možnost udeležbe v programih mobilnosti v tujini. Ob tem smo dobili priložnost, da v svoje projekte vključimo tudi skupino starejših ter s tem zagotovimo medgeneracijsko dimenzijo programov. Pri vsem našem delu je temeljna priprava udeležencev pred njihovim odhodom v tujino. Pri tem projektu se je zaradi specifične skupine starejših in posledično še večje pomembnosti njihovega motiviranja, spodbujanja in informiranja le-ta pokazala kot ključna pri uspešni izvedbi projekta. V času priprave na mobilnost so se tako v ZNI srečevali in ob delu sodelovali udeleženci različnih generacij, kar je vsebine še dodatno obogatilo. Ker ZNI deluje kot prostovoljska organizacija, je projekt dodatno prispeval tudi k promociji prostovoljstva. V lokalnem okolju smo vzpostavili nove možnosti sodelovanja z različnimi neprofitnimi organizacijami ter ob tem promovirali evropske programe in prostovoljstvo.

Kratka izjava o projektu (organizacija)

Sonja Markič, direktorica:

»Projekt Volunteering Say Yes! je bil odlična priložnost za učenje, saj je odprl uvid v neizmerno bogastvo, ki ga s seboj nosijo starejši, njihovo nesebičnost in pripravljenost pomagati drugim na eni strani, na drugi strani pa je opozoril na notranje ovire, ki pogosto preprečujejo, da bi vse naštetu prišlo na dan in da bi se tudi mlajše generacije lahko učile z njihovega zgleda. Program je vsakemu prostovoljcu ponudil priložnost pri razvijanju prvega in preseganju drugega.«

Zavod za novodobno izobraževanje – projekt Prostovoljstvo, reci JA!

Izjava o projektu ene od poslanih prostovoljk

Smiljana Legradič:

»Ker sem otrokom veliko pomagala pri učenju in domačih nalogah, sem imela občutek, da nekomu dajem nekaj, kar mu manjka, s tem pa ga dopolnujem in mu odpiram nove poglede in možnosti.«

Izjava o projektu ene od gostujočih prostovoljk

Karin Gensch, prostovoljka iz Nemčije:

»To prostovoljno delo je bila moja največja pustolovščina v življenju in vesela sem, da sem si upala storiti ta korak. Hvala vam vsem za priložnost.«

*Zavod za novodobno
izobraževanje –
projekt Prostovoljstvo,
reci JA!*

Ta publikacija je avtorsko delo in je avtorsko zaščiten pod licenco Creative Commons:

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Deljenje pod enakimi pogoji 2.5 Slovenija.

Delo je dovoljeno:

- reproducirati, distribuirati, dajati v najem in priobčevati javnosti
- ter
- predelati

pod spodaj navedenimi pogoji.

1. Pri uporabi dela morate navesti izvirnega avtorja besedila z imenom in priimkom ter izdajatelja publikacije - CMEPIUS.

2. Tega dela ne smete uporabiti v komercialne namene.

3. Če spremenite, preoblikujete ali uporabite to delo v svojem delu, lahko distribuirate predelavo dela le pod licenco, ki je enaka tej.

Pri vsaki uporabi ali distribuiranju morate uporabnike seznaniti s pogoji licence za to avtorsko delo.

Kateri koli od teh pogojev se lahko razveljavi, če za to dobite dovoljenje CMEPIUS-a.

Vaše pravice do poštene rabe in druge pravice niso omejene z zgoraj navedenim.

Celotna licenca je dostopna na <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/si/legalcode>.

CMEPIUS
Center RS za mobilnost
in evropske programe
izobraževanja in
usposabljanja

Ob železnici 16
1000 Ljubljana, Slovenija
Tel.: +386 1 620 94 50
Fax: +386 1 620 94 51
E-mail: info@cmeplus.si
www.cmeplus.si

GO Izobraževanje in kultura
Program Vseživljenjsko učenje